

Lednový nárůst nezaměstnanosti

Jan BUMBA, moderátor

Asi nikdo nečekal na dnešní údaje o nezaměstnanosti s přílišným optimismem, ale čísla zveřejněná ministerstvem práce a sociálních věcí jsou ještě horší, než se čekalo. Míra nezaměstnanosti v lednu stoupla na šest celých osm desetin procenta z oficiálních šesti procent v prosinci, znepokojivé je především tempo růstu lidí, kteří přicházejí o práci. Bezmála procento za jeden měsíc je podle některých komentářů největší skok v historii České republiky. Do vysílání teď zvu ekonoma Daniela Münicha, který působí v Institutu CERGE. Dobrý den.

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Dobrý den.

Jan BUMBA, moderátor

Pane Münichu, šest celých osm desetin procenta, to vlastně samo o sobě není ještě nějak hrozivý údaj, ale co říkáte právě tomu trendu prudce klesajícího počtu pracovních míst?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Ten trend, ta obrovská změna nula celá osm procentních bodů je opravdu historicky nejvyšší nárůst mezi prosincem a lednem, jaký jsme za dvacet let poznali. Je to osmkrát vyšší nárůst, než jsme zažili loni, ale to byla samozřejmě ještě konjunktura, je to dvakrát až třikrát vyšší nárůst než v posledních devíti letech a ten nejvyšší nárůst, který si pamatujeme, ten byl mezi roky 98 až 99 o nula celá šest procentního bodu.

Jan BUMBA, moderátor

Ta následující otázka může znít naivně, ale čím to je, čím je dán takto prudký pokles za takhle krátkou dobu?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Je to dáno dvěma faktory, za prvé odliv z nezaměstnanosti, tedy z registru nezaměstnanosti zůstává nízko, ale tam už byl, tam už se dostal na podzim, ale k tomu se ještě přidal výrazný nárůst nově registrovaných nezaměstnaných, ten nárůst je v řádu pětadvaceti nebo, řekněme, třiceti procent oproti tomu, co jsme znali v minulém období.

Jan BUMBA, moderátor

Dá se říci, ve kterých oborech nejvíc ubývá pracovních míst, anebo když se zeptám ještě jinak, přicházejí o práci "bílé" límečky nebo spíš lidé, kteří se živí rukama?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Tak na tohle ještě nebyl čas to zanalyzovat, ale během týdne to již bude známo, protože ty údaje skutečně byly zveřejněny dneska úřady práce, takže ještě chvílku to bude trvat.

Jan BUMBA, moderátor

Zatím tedy máme nová čísla o lednu, nicméně určitě se i z toho dá usuzovat něco s ohledem na nadcházející měsíce, co myslíte, pane Münichu, dá se očekávat, že nezaměstnaných bude ještě přibývat.

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Nepochybně, to hraničí s jistotou, že nezaměstnaných, počet nezaměstnaných poroste, to změna oproti podzimu je v tom, že zatímco na podzim firmy spíše velice opatrně vážily, jestli mají někoho nového najmout i v rámci třeba reorganizace, tak teď už došlo i na to propouštění. To jsme tady na podzim ještě neměli.

Jan BUMBA, moderátor

A jaká čísla by se teda dala velmi hrubým odhadem očekávat v nadcházejících měsících?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

No, já myslím, že nebudou příliš lichotivá, že to bude skutečně trend prudkého růstu nezaměstnanosti a je otázka, na kolik se s tím například vypořádají na úřadech práce, teď mi nejde o to, jestli jim zaplatí nebo nezaplatí, ty jim samozřejmě zaplatí, spíš jde o tu míru asistence a pomoci těm lidem najít si jinou práci, možná dočasnou, méně kvalitní, ale přesto práci.

Jan BUMBA, moderátor

Mají firmy skutečný důvod propouštět vždy a za všech okolností, některé jistě, některé se dostaly do velkých problémů, ale není to u některých dáno také tím, že prostě mají strach rozjíždět nové projekty, že jsou opatrnější a podobně?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Určitě, ale to je celkem přirozené a je to poměrně žádoucí, opatrnost je na místě, protože neopatrnost by mohla ty firmy v podstatě potopit, takže firmy se tím brání, ony platily samozřejmě to pojistné na nezaměstnanost a na ty další věci a je tady stát, aby těm lidem v tomhle krušném období pomohl a nemusely to nést jenom firmy?

Jan BUMBA, moderátor

Jak stát může pomoci, jak hodnotíte prozatím to, jak se snaží lidem třeba nabízet novou práci, myslíte si, že už došlo k nějakému zintenzivnění přístupu státu v tomto ohledu?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

No, tak stát moc práce nabízet nemůže, tu práci musí nabízet především trh, i když stát je poměrně velký zaměstnavatel v České republice, každopádně jako jeden z velkých jaksi návrhů, který má velkou šanci na přijetí, je to snížení sociálních odvodů u nízkopříjmových zaměstnanců, což je, myslím, velice šťastný nápad, protože to jsou právě ti, kteří jsou první na ráně.

Jan BUMBA, moderátor

No, ale mohou právě třeba podobné úlevy firmám opravdu pomoci, protože když nějaký podnik se dostane třeba do platební neschopnosti, tak tam už asi žádné úlevy, dejme tomu, na sociální pojištění, nebo na zdravotní, tomu už asi nepomůžou.

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

To máte pravdu.

Jan BUMBA, moderátor

Míra nezaměstnanosti se výrazně liší podle regionů, zatímco v Praze a okolí nepřekračuje vesměs tři procenta, tak když se dívám na mapu, tak na Mostecku, Jesenicku nebo na Karvinsku už přesahuje dvanáct procent. Myslíte, že by to mohlo vést k tomu, že se lidé v České republice začnou více stěhovat za prací?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Já mám obavu, že to k tomu nepovede a že ta vysoká /nesrozumitelné/ nezaměstnanosti v České republice, ono Mostecko není od té Prahy tak vzdáleno a vždy tam byla výrazně vyšší nezaměstnanost než v Praze, dokonce ještě vzroste, vzpomeňme si, kdysi byla nezaměstnanost na Mostecku přes dvacet procent a tam určitě zase raketově na tyhle ty úrovně vyroste, prostě je to dáno tak strukturou té pracovní síly, i nízko vzdělané, která je v těch dělnických profesích, kde se mnohem rychleji propouští.

Jan BUMBA, moderátor

Ještě jedna podobná věc, v minulých letech jsme mnohokrát četli v novinách seznamy zaměstnání, která "Češi" nechťejí dělat, ať už ve stavebnictví nebo třeba u pokladen samoobsluh, dá se čekat, že se toto změní, že místa, která byla obsazována cizinci, teď budou zajímavá pro české občany?

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Tak za těch pár let se svým způsobem zvýšila přísnost posuzování nároků na sociální dávky a ztížila se možnost pracovat v nezaměstnanosti, to znamená, šedé ekonomice nebo dokonce černé ekonomice, takže já bych čekal mírnější nárůst té nezaměstnanosti, kdy zároveň lidé pracují a větší ochotou teda lidí přijímat i hůře placená pracovní místa.

Jan BUMBA, moderátor

Ekonom Daniel Münich, děkujeme za rozhovor, na shledanou.

Daniel MÜNICH, ekonom, Institut CERGE

Na shledanou.